TIS ČERVENÝ (OBECNÝ)

Taxus baccata

čeleď: tisovité;
lidové názvy: fajna jedla, keř jahodový, pušpán, strom kouzelný, strom smrti, tisk

POPIS:

Menší strom s široce rozložitou korunou, často vícekmenný, nebo i keřovitého vzrůstu. Kmen bývá svalcovitý, často srůstá více kmenů dohromady. Borka na kmeni a silnějších větvích je hnědočervená až hnědofialová, odlupčivá v tenkých plátech, tvrdé dřevo má hnědofialové jádro a velmi úzkou běl.

Jehlice má tis ploché, obvykle dvouřadě rozložené. Na líci jsou tmavozelené, na rubu žlutozelené. Také letorosty jsou žlutozelené, a tak tis snadno rozpoznáme od ostatních jehličnanů.

Tis je převážně dvoudomý. Samčí šištice vyrůstají v hustých shlucích na spodní straně větviček, jsou krátce stopkaté, žluté. Samičí šištice najdeme také na spodní straně větviček, ale bývají rozmístěné řidčeji a vypadají jako pupeny.

Plod je nepravý, je to vždy jedno poměrně velké vejcovité semeno v dužnatém, červeném, nepravém míšku, který je jediný z tisu jedlý (semeno uvnitř je ovšem jedovaté!).

ROZŠÍŘENÍ:

Je rozšířen v oblastech s vlhčím klimatem téměř v celé Evropě. Dříve byl dosti hojným stromem, dnes se vyskytuje pouze jako vzácná, vtroušená dřevina, často v malých, izolovaných populacích.

V České republice je řada lokalit, kde se tis nalézá na malém území v omezeném počtu jedinců. Většinou se jedná o přírodní rezervace nebo chráněné krajinné oblasti (Křivoklátsko, Povltaví, předhůří Šumavy, Lužické hory, Moravský kras). Jsou to pouze zbytky někdejšího rozšíření, zdecimovaného těžbou, pastvou a holosečným hospodářstvím.

Tis je schopný snášet po celý život silný zástin, je náročný zejména na vlhkost půdní, případně vzdušnou. Je ale také velmi přizpůsobivý. Roste na rozmanitých půdách od živných, vápencových, až po chudší, kyselé. V městských výsadbách snáší i sucho a plné oslunění. Při náhlé změně podmínek ale velmi trpí.

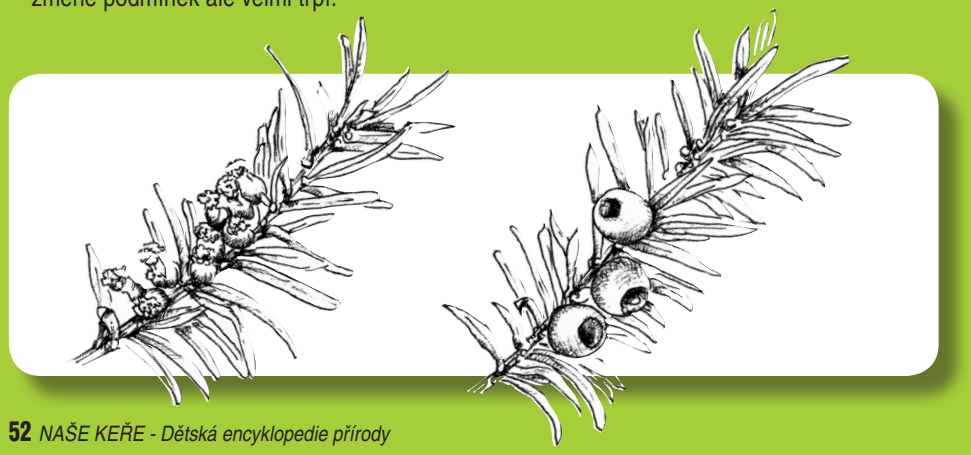

VÝZNAM:

Tis je dřevina v přírodě ohrožená, a je proto zařazen mezi druhy zákonem chráněné. V parcích a zahradách je to však dřevina běžná a velmi oblíbená. Vysazuje se v nejrůznějších tvarových a barevných kultivarech. Tis se používá do stříhaných živých plotů i jako běžný parkový keř. Nevýhodou je, že roste poměrně pomalu.

Tis je považován za jednu z našich nejjedovatějších domácích dřevin. Jedovatá je celá rostlina, s výjimkou míšku obalujícího semeno. Směs alkaloidů, které obsahuje, se souhrnně nazývá taxin. Je jedovatý nejen pro člověka, ale i pro některá zvířata, zejména pro koně, některé druhy zvěře i dobytek však tis dokonce záměrně vyhledávají a okusují. Také ptáci, zejména drozdovití, konzumují a rozšiřují semena tisu.

Od nepaměti bylo pružné a pevné tisové dřevo vyhledáváno na výrobu zbraní. Pro krásnou barvu a trvanlivost se využívalo na nábytek. Dřevo je i dnes ceněné v řezbářství, zhotovují se z něj například podložky pod trofeje.